

ՀՀ 2019 թվականի պետական բյուջեի ելքային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային (ոչ ֆինանսական) ցուցանիշների կատարման (ըստ միջոցառումները կատարող հանրային իշխանության մարմինների) հաշվեքննությամբ արձանագրվել է, որ՝

- 337 ծրագրային միջոցառումների գծով (ընդհանուրի 22.9%-ը) որևէ ոչ ֆինանսական ցուցանիշ սահմանված չի եղել: Նախկինում ՀՀ հաշվեքննիչ պալատն առաջարկել էր սահմանել ոչ ֆինանսական ցուցանիշներ այն քաղաքականության միջոցառումների գծով, որոնց համար այդպիսիք դեռևս սահմանված չեն: Հարկ է արձանագրել, որ նշված առաջարկությունը ոչ միայն չի կատարվել, դեռ ավելին՝ որևէ ոչ ֆինանսական ցուցանիշ չպարունակող քաղաքականության միջոցառումների թիվն աճել է 4.3 տոկոսային կետով կամ 106 հատով: Արձանագրված պատկերը չի համապատասխանում 2019 թվականից 100 տոկոսանոց ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափին անցում կատարած լինելու հետ:
- 735 ծրագրային միջոցառման գծով (ընդհանուրի 49.9%-ը) սահմանված է եղել միայն մեկ տեսակի (հիմնականում՝ քանակական) ոչ ֆինանսական ցուցանիշ:
- Ոչ ֆինանսական ցուցանիշների տեսակային լիարժեք կազմ սահմանված է եղել միայն 86 քաղաքականության միջոցառումների գծով (ընդհանուրի 5.8%-ը):
- Դեռևս շարունակում է փոքր մնալ առավել արժեքավոր՝ որակական տեսակի ոչ ֆինանսական ցուցանիշների թիվը՝ կազմելով ընդհանուրի 15%-ը:

Հաշվեքննիչ պալատը հարցմամբ դիմել էր հաշվեքննության օբյեկտին այն հարցի պարզաբանման նպատակով, թե ինչպես է ՀՀ ֆինանսների նախարարությունն իրականացնում հսկողություն ՀՀ պետական բյուջեի ծախսային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային /կատարողական/ ցուցանիշների նկատմամբ: Հարցմանն ի պատասխան՝ հաշվեքննության օբյեկտը, հղում կատարելով ՀՀ կառավարության 13.08.2015թ. նիստի N38 արձանագրային որոշմամբ և ՀՀ ֆինանսների նախարարի 23.06.2017թ. N311-Ա հրամանով սահմանված դրույթներին, ընդգծել է, որ ՀՀ ֆինանսների նախարարությունն առաջատար դերակատարում ունի կառավարության անունից պետական բյուջեի նախագծի մշակման գործընթացում, այնուհանդերձ, առանձին արդյունքային ցուցանիշների արժանահավատության նկատմամբ գնահատական տալը ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը համարել է իր իրավասության շրջանակներից դուրս խնդիր՝ այդ հարցում պատասխանատու համարելով միջոցառումներն իրականացնող պետական մարմինն: Միևնույն ժամանակ, ֆինանսների նախարարությունը նշել է 2023 թվականին բյուջետային ծրագրերի գնահատման գործիքի ներդրման մտադրության մասին: Այսպիսով,

հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը պետական մարմինների կողմից իրեն, ինչպես նաև պետական բյուջեի կատարման վերաբերյալ Ազգային ժողովին ներկայացված հաշվետվությունում արտացոլված արդյունքային ցուցանիշների նկատմամբ հսկողություն չի իրականացրել:

Ղեկավարության արձագանք

ՀՀ 2019 թվականի պետական բյուջեի ելքային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային (ոչ ֆինանսական) ցուցանիշների կատարման (ըստ միջոցառումները կատարող հանրային իշխանության մարմինների)՝ հաշվեքննությամբ արձանագրված փաստարկների վերաբերյալ հայտնում ենք, որ ՀՀ 2019 թվականի պետական բյուջեի ելքային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային (ոչ ֆինանսական) ցուցանիշների կատարման մասը ներկայացնելիս անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ.

1. արդյունքային չափորոշիչների մշակումը փուլային գործընթաց է: Դրանք կարող են վերանայվել առնվազն տարին մեկ անգամ և անհրաժեշտության դեպքում կատարելագործվել և ճշգրտվել:
2. պետական բյուջեի նախագիծը, համաձայն «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «ե» ենթակետի, կարող է պարունակել պետական բյուջեի մասին օրենքի նախագծով նախատեսված ծրագրերի վերջնական արդյունքի ցուցանիշների գծով կանխատեսումները (բացառությամբ պետական մարմինների ներքին ծառայությունների համար նախատեսվող վարչական բնույթի ծախսային ծրագրերի), ինչպես նաև ծրագրերի միջոցառումների իրագործման աստիճանը բնութագրող ֆինանսական և առկա (մշակված) արդյունքային (կատարողական) փաստացի, սպասվելիք և կանխատեսվող (համապատասխանաբար նախորդ, ընթացիկ և ծրագրերի միջոցառումների ավարտի համար նախատեսված բյուջետային տարիների վերջի դրությամբ) ցուցանիշները (բացառությամբ պետական մարմինների ներքին ծառայությունների համար նախատեսվող վարչական բնույթի ծախսային միջոցառումների) սահմանող հավելվածները (արձանագրության մեջ ներկայացված արդյունքային ցուցանիշներ չպարունակող միջոցառումների մեծ մասը բնութթվ վարչական բնույթի ծախսային միջոցառումներ են):
3. ծրագրային բյուջետավորման ընդունված մեթոդաբանությամբ պարտադիր չէ, որ բոլոր միջոցառումներն ունենան արդյունքային (քանակական, որակական, ժամկետային, ծածկութային, գենդերային և այլն) բոլոր ցուցանիշները:
4. արդյունքային չափորոշիչների մշակման գործընթացին, ինչպես մինչև ամբողջական ծրագրային ձևաչափին անցնելը, այնպես էլ դրանից հետո ՀՀ

ֆինանսների նախարարության անմիջական մասնակցությամբ և առաջնորդությամբ մասնակցել են նաև միջազգային և տեղական փորձագետներն ու Ազգային ժողովի գլխադասային հանձնաժողովները:

5. ՀՀ 2021 թվականի բյուջետային գործընթացն սկսելու մասին ՀՀ վարչապետի որոշմամբ ԲԳԿ-ների կողմից Ազգային ժողովի գլխադասային հանձնաժողովներում բյուջետային ծրագրերի՝ (միջոցառումների) ներառյալ արդյունքային ցուցանիշների քննարկումը դարձել է պարտադիր:

6. Պետական ֆինանսների կառավարման համակարգի 2019-2023 թվականների բարեփոխումների ռազմավարության շրջանակներում նախատեսվող բյուջետային ծրագրերի գնահատման ուղեցույցի մշակումը հնարավորություն կտա 2023 թվականի բյուջետային տարվա ավարտի դրությամբ բյուջետային ծրագրերի համար պատասխանատու բոլոր պետական մարմիններում իրականացնելու բյուջետային ծրագրերի գնահատման կանոնավոր գործընթաց, այդ թվում՝ արդյունքային ցուցանիշների մշակման և կատարելագործման հարցում:

7. Ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով ծրագրերի և միջոցառումների արդյունքային ոչ ֆինանսական ցուցանիշները վերահսկելի են այն պետական մարմնի կողմից, որն իրականացնում է այդ միջոցառումները և որոնց համար պատասխանատու է: Հետևաբար արդյունքային ցուցանիշների գծով վերահսկման ֆունկցիաները դուրս են ՀՀ ֆինանսների նախարարության իրավասության շրջանակներից:

Հաշվեքննիչ պալատի մեկնաբանությունը

2019 թվականին ամբողջական ծրագրային ձևաչափին անցում կատարած լինելու վերաբերյալ արձանագրումը՝ ծրագրային միջոցառումների ավելի քան 1/5-ի գծով որևէ ոչ ֆինանսական արդյունքային ցուցանիշ սահմանած չլինելու համատեքստում ռիսկային է:

Միջոցառումներն իրականացնող պետական մարմինների կողմից ներկայացվող արդյունքային ոչ ֆինանսական ցուցանիշների պարզ համակցումը և դրանց նկատմամբ հսկողական գործառույթի չիրականացումը կարող է պարունակել պետական բյուջեի կատարման վերաբերյալ տարեկան հաշվետվության մաս կազմող արդյունքային ոչ ֆինանսական ցուցանիշների կատարման վերաբերյալ հաշվետվության խեղաթյուրման ռիսկեր:

Սույն ընթացիկ եզրակացությունը հիմք է հանդիսացել ՀՀ 2019 թվականի պետական բյուջեի կատարման վերաբերյալ ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի

եզրակացության կազմման համար, որտեղ ներկայացված են առաջարկություններ: Ընթացիկ եզրակացությունը զերծ է օրենքով գաղտնիք պարունակող և անհատական տվյալներից:

Համաձայն «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 6-րդ մասի պահանջի՝ ընթացիկ եզրակացությունը ստանալուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում հաշվեքննվող օբյեկտը ՀՀ հաշվեքննիչ պալատին պետք է տրամադրի ընթացիկ եզրակացությունում ամրագրված անհամապատասխանության, խեղաթյուրման վերացման, և ընթացիկ եզրակացության վերաբերյալ այլ գրավոր տեղեկատվություն: